

Udskriftsdato: 15. december 2025

KEN nr 9924 af 03/12/2002 (Historisk)

**Ankestyrelsens principafgørelse R-8-02 om opholdskommune -
hjælpeforanstaltninger - fælles forældremyndighed - folkeregisteradresse -
handlekommune - bopæl i hver sin kommune - bistand til forældre**

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: J.nr.: 3800009-02

Ankestyrelsens principafgørelse R-8-02 om opholdskommune - hjelpeforanstaltninger - fælles forældremyndighed - folkeregisteradresse - handlekommune - bopæl i hver sin kommune - bistand til forældre

Resume:

Ankestyrelsen fandt, at A kommune var handle- og betalingskommune vedrørende hjælpeforanstaltninger efter servicelovens regler om særlig støtte til børn og unge i forbindelse med en kvindes samvær med sine børn i B kommune, der var moderens opholdskommune. Forældrene havde begge del i forældremyndigheden.

Begrundelsen var, at børnene boede hos faderen i A kommune, hvor de i øvrigt var folkeregistertilmeldt.

Love:

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område - lovbekendtgørelse nr. 807 af 26. september 2002 - § 9

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område - lovbekendtgørelse nr. 877 af 3. september 2008 - § 9a

Sagsfremstilling:

En kvinde havde haft opholdskommune i A kommune og flyttede i forbindelse med udskrivning fra et psykiatrisk sygehus til sin mor i B kommune. Kvinden havde haft en mangeårig kontakt med psykiatrien herunder også flere indlæggelser på psykiatrisk sygehus. Diagnosen var skizofreni.

Kvinden havde 4 børn og havde i flere år boet sammen med børnenes fader. I forbindelse med fraflytningen blev der aftalt fælles forældremyndighed og børnene boede nu hos deres fader i A kommune.

Af en statusattest fremgik, at kvinden i stigende grad var blevet accepterende i forhold til den medicinske behandling, og endvidere havde hun fået større indsigt i sin egen sygdom. Dette bevirkede, at hun havde indset, at hun havde brug for støtte efter udskrivelsen. Det vurderedes, at hun vedvarende ville have brug for medicinsk behandling samt støtte og struktur med henblik på at undgå fornyet psykotisk recidiv.

En hjemmehos socialrådgiver oplyste på baggrund af observationer mellem moderen og hendes børn, at hun fandt det forsvarligt, at børnene overnattede hos moderen, når hun overholdt at tage sin medicin.

I juli måned 2001 traf statsamtet afgørelse om moderens ret til samvær med sine børn.

Statsamtet havde fastsat samværet med børnene i overensstemmelse med forældrenes aftale. Samværet var i hver anden weekend fra fredag kl. 16.30 til søndag kl. 16.00. Faderen bragte de to store børn fredag og hentede alle fire børn søndag, medens moderen selv hentede de to små i henholdsvis vuggestue og børnehave om fredagen.

Herudover var der hverdagssamvær med de to små i hver anden uge fra torsdag (med afhentning i institutionerne) til fredag kl. 16.00, hvor faderen hentede dem.

Statsamtet bestemte endvidere, at børnenes overnatning hos moderen, kun kunne ske efter godkendelse af personer, som kommunen havde udpeget til at træffe afgørelse om dette. Faderen skulle hver eftermiddag,

når børnene var på samvær og stod overfor en overnatning, have besked fra den person, som kommunen havde udpeget, om børnenes overnatning var godkendt eller ej. Hvis børnenes overnatning ikke var godkendt, hentede faderen børnene efter at have fået beskeden. Faderen afleverede dem igen næste dags morgen, på hverdage i vuggestue og børnehave, hvor moderen kunne hente dem, og i weekenden kl. 9.00 næste morgen på moderens bopæl.

Statsamtet havde ved afgørelsen bl.a. lagt vægt på, at ordningen havde fungeret i en længere periode, og at den var en forudsætning for faderens opbakning af samvær med overnatning.

Medens moderen fortsat boede i A kommune traf kommunen afgørelse om praktisk pædagogisk støtte i forbindelse med samvær med egne børn. Der etableredes hjemmehos ordning i 4 timer hver lørdag i ulige uger, samt 6 timer hver torsdag i lige uger.

Af begrundelsen fremgik, at hjemmehos bevilgedes i henhold til servicelovens § 40, stk. 2, nr. 2. Baggrunden var, at moderens tilstand gjorde det usikkert, hvorvidt hun var i stand til at tage vare på børnene, som hun havde på samvær. Det vurderedes derfor at være gavnligt, at der etableredes støtte i hjemmet i en periode, til resultatet af forældremyndighedssag forelå.

I september 2001 anmodede forvaltningen i A kommune det psykiatriske sygehus om en udtalelse i anledning af, at moderen var blevet indlagt igen. Baggrunden for indlæggelsen var, at moderen havde tanker om at skade sine børn ved kvælning eller knivstik.

Af hensyn til børnenes sikkerhed var det nødvendigt for forvaltningen at vide, om der var en reel risiko for, at moderen ville kunne skade sine børn under samværet. Herunder om det på baggrund af hendes lidelse vurderedes forsvarligt, at hun havde samvær med børnene uden opsyn.

En overlæge på det psykiatriske sygehus oplyste i en statusbedømmelse, at moderen næppe havde til hensigt at skade sine børn, men det vurderedes aktuelt at være yderst belastende for hende at være i egen lejlighed, og denne belastning forstærkedes naturligt, når hun samtidig skulle tage vare på børnene. Det var næppe sandsynligt, at hun reelt ville skade børnene, men hvis hendes belastningsgrad blev for stor, som netop sås, når hun var alene med børnene, syntes hendes psykotiske symptomer at forværres, og man kunne i en sådan situation ikke fuldstændig afvise risikoen for, at hun i afmagt ville kunne gøre skade på ét eller flere af børnene. Man skulle derfor anbefale, at hun i det mindste foreløbigt kun havde overværet samvær med børnene.

I november måned blev sagens akter oversendt til B kommune.

I december meddelte B kommune, at de var blevet anmodet om at bevilge støtte i forbindelse med børnenes samvær. Det anførtes, at foranstaltninger i henhold til lov om social service § 40, stk. 2, jfr. § 40 påhvilede den kommune, som børnene havde opholdskommune i, og det var fortsat A kommune.

A kommune kunne imidlertid ikke erklære sig enige i vurderingen af, at det var A kommune, der efter moderens flytning til B kommune havde pligt til at etablere støtte i moderens hjem i B kommune.

A kommune anførte, at lovhjemlen beroede dels på, at moderen, som medindehaver af forældremyndigheden kunne bevilges hjælp til det ansøgte, idet støtte efter § 40, stk. 2, nr. 2 ydedes til forældremyndighedsindehaveren. Dels havde B kommune med henvisning til servicelovens § 6 en tilsynsforpligtelse overfor alle børn og unge, der opholdt sig i kommunen, også selv om opholdet var af rent midlertidig karakter, f.eks. i forbindelse med samvær.

A kommune fandt ikke at have lovhjemmel til at føre tilsyn med forholdene i moderens hjem i B kommune og kunne ej heller indhente oplysninger om hendes aktuelle helbredssituation til vurdering af, hvilke hjælpeforanstaltninger, der måtte være nødvendige i forbindelse med et samvær hos moderen.

På baggrund af B kommunes brev så A kommune sig derfor nødsaget til at rådgive faderen, der havde børnene boende om ikke at udlevere børnene til samvær.

B kommune indbragte herefter sagen for det sociale nævn.

I klagen anførtes, at B kommune formentlig godt kunne påtage sig forpligtelsen, jf. Statsamtets afgørelse til at vurdere moderens tilstand med henblik på afgørelse om overnatning f.eks. ved støtteperson fra distriktpsykiatrien. Betalingsspørgsmålet i forbindelse hermed måtte så være en sag mellem statsamtet og B kommune.

Derimod mente B kommune, at hjemmehos støtte til børnene under opholdet måtte vurderes og eventuelt bevilges i børnenes opholdskommune, der jf. retssikkerhedslovens § 9 er A kommune, idet viden om børnenes udvikling og behov måtte forventes at være i børnenes opholdskommune.

Af et notat fra nævnet fremgik, at B kommune endvidere havde anført, at kommunen ikke var bekendt med børnenes forhold, herunder hvad de kunne magte, især set i forhold til at skulle på samvær hos en moder, som havde det svært selv.

Ud over overvejelserne om, hvordan moderen havde det og om hun generelt kunne tage vare på børnene, var der overvejelserne med udgangspunkt i børnene, herunder om de ville kunne klare at være hos moderen i en hel weekend.

Kommunens sagsbehandler mente, at det måtte være børnenes hjemkommune, som måtte stille op i forhold til børnene.

Af et andet notat fra nævnet fremgik, at A kommune tillige havde anført et konteringsproblem. Kommunen kunne kontere hjælpen hos faderen, men hjælpen var ikke begrundet i hans forhold.

Kommunen havde ikke tænkt aktivlovens § 83 ind i disse overvejelser.

Ved afgørelse af 16. januar 2002 ændrede nævnet A kommunes afvisning af at være handle og betalingskommune.

Nævnets afgørelse betød, at A kommune var handle og betalingskommune vedrørende foranstaltninger til kvindens børn under samvær hos hende efter servicelovens § 40.

Nævnet lagde ved afgørelsen især vægt på, at børnene havde ophold hos deres fader i A kommune.

Nævnet anførte i en skrivelse af 28. februar 2002 til A kommune, at nævnet havde været opmærksom på, at hjælp i henhold til servicelovens § 40 ydedes til forældremyndighedsindehaveren. Det var derfor forældremyndighedsindehaverens opholdskommune, der skulle yde hjælpen, jfr. retssikkerhedslovens § 9. Denne bestemmelse forholdt sig imidlertid ikke til, hvilken (eller hvilke) kommune(r), der skulle yde hjælpen, når der var to forældremyndighedsindehavere, som boede i hver sin kommune.

Efter nævnets opfattelse kunne der ikke ydes hjælp efter servicelovens § 40 til kun den ene forældremyndighedsindehaver. Der måtte derfor nødvendigvis træffes en afgørelse om, hvilken af de to kommuner, der skulle betragtes som handlekommune.

Da formålet med at yde hjælp efter § 40 var at varetage børnenes tarv, ville det efter nævnets opfattelse være mest hensigtsmæssigt, at det var den kommune, hvori børnene opholdt sig, der var handlekommune.

Dette gjaldt uanset om børnenes behov for hjælp var begrundet i forhold hos den af forældre myndighedsindehaverne, der boede i en anden kommune.

Som det fremgik af afgørelsen, havde nævnet lagt til grund, at uenigheden mellem kommunerne vedrørte foranstaltninger efter servicelovens § 40.

Nævnet havde således ikke taget stilling til, om dele af den støtte, der var behov for at yde for at tilgodese de vilkår for samværets udøvelse, som statsamtet havde fastsat, kunne gives efter andre bestemmelser i den sociale lovgivning. Det bemærkedes herved, at det faldt uden for nævnets kompetence at tage stilling til lovligheden eller hensigtsmæssigheden af de vilkår statsamtet havde fastsat for samværets udøvelse.

I klagen til Ankestyrelsen var det bl.a. anført, at spørgsmålet efter A kommunes opfattelse ikke kun drejede sig om, hvordan det sikredes, at forbindelsen mellem mor børn blev holdt vedlige af hensyn til børnenes behov, men også spørgsmålet om, i hvor stor udstrækning statsamtet i forbindelse med en afgørelse om samvær måtte påtage sig at tage ansvar for fastlæggelse af rammerne for og udførelse af det overvågede/støttede samvær, som statsamtet anså for at være nødvendigt.

I en sag som den pågældende ville det ikke være muligt at etablere overvåget eller støttet samvær i det omfang, som statsamtet havde bevilget moderen samvær.

Ligeledes fandt kommunen det betænkeligt, at kontrolopgaven for moderens psykiske tilstand, såvel som transporten mellem børnenes hjem og moderens bopæl var pålagt faderen.

Sagen blev behandlet i principielt møde med henblik på afklaring af, hvilken kommune der var handle- og betalingskommune, jf. retssikkerhedslovens § 9 ved ydelse af hjælp efter servicelovens § 40, stk. 2, nr. 2 i forbindelse med, at moderen, der havde del i forældremyndigheden, havde samvær med børnene i sit hjem.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at A kommune var handle- og betalingskommune vedrørende hjælp efter servicelovens § 40, stk. 2, nr. 2 i forbindelse med moderens samvær med sine børn.

Ankestyrelsen lagde som nævnet til grund, at uenigheden mellem A og B kommune vedrørte foranstaltninger efter servicelovens § 40, stk. 2, nr. 2, jf. stk. 1.

Ankestyrelsen lagde endvidere til grund, at begge forældre i sagen havde del i forældre myndigheden, og at børnene boede hos faderen i A kommune.

Af retssikkerhedslovens § 9 fremgår, at opholdskommunen har pligt til at yde hjælp.

Af servicelovens § 40, stk. 1 fremgår, at kommunen kan træffe afgørelse om foranstaltninger efter stk. 2, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte. Blandt de i stk. 2 nævnte foranstaltninger vælges den eller de mindst indgribende formålstjenlige foranstaltninger. Afgørelsen træffes med samtykke fra forældremyndighedens indehaver, jf. dog § 41. En afgørelse efter stk. 2, nr. 11, kræver tillige samtykke fra den unge, der er fyldt 15 år.

Af § 40, stk. 2 fremgår, at kommunen kan beslutte at yde praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet.

Ankestyrelsen tog ved afgørelsen udgangspunkt i, at en afgørelse vedrørende en foranstaltning efter servicelovens § 40 bliver truffet overfor forældremyndighedsindehaveren.

Hvor begge forældre har del i forældremyndigheden og hvor forældrene bor i hver sin kommune, har begge kommuner således ret og pligt til at handle. Afgørelsen af hvilken af kommunerne, der skulle handle, beroede på en konkret vurdering.

Ved en sådan vurdering kunne bl.a. indgå forhold som, i hvilken kommune barnet var folkeregistertilmeldt og graden af de implicerede kommuners kontakt til forældrene, jf. principperne i SM O-160-77.

Ankestyrelsen lagde i sagen mellem A og B kommune vægt på, at børnene boede hos deres fader i A kommune, hvor de var folkeregistertilmeldt. A kommune var således børnenes opholdskommune og handlekommune i relation til iværksættelse af en foranstaltning efter servicelovens § 40, stk. 2, nr. 2.

Ankestyrelsen tiltrådte således det sociale nævns afgørelse.